

ÚSTŘEDNÍ VOJENSKÁ NEMOCNICE

...od nemoci ke zdraví...

Kvalifikované zdravotní sestry jsou dnes zaměstnatelné po celém světě,

říká hlavní sestra ÚVN Bc. Lenka Gutová

Od počátku roku 2004 jsme na stránkách VELESLAVÍNA 39 zveřejnili na čtyři desítky rozhovorů s primáři a vedoucími lékaři jednotlivých oddělení Ústřední vojenské nemocnice v Praze. Zdaleka jsme ještě nevyčerpali všechny medicínské obory, jež jsou v ÚVN etablovány. V některých rozhovorech nás ale sami šéfové oddělení upozornili, že neméně významným podílem přispívají k úspěchům nemocnice jako celku zdravotní sestry. MUDr. Ilja Kotík např. poukázal na skutečnost, že sestra zvedne průměrně za směnu osmdesátkrát telefon; osmdesátkrát někdo zazvoní u vchodových dveří, osmdesátkrát na ni zazvoní pacient. I z toho je jasné, že na sestry jsou kladeny značné nároky. Práce sester je na mém oddělení rozhodující... (viz VELESLAVÍN 39, roč. 2007, č. 7-8, s. 11). Podobně se o práci sester vyslovil např. prof. MUDr. Vladimír Beneš, DrSc., i další jeho kolegové. Proto jsme se tentokrát – uprostřed seriálu – vydali za dámou, která práci sester v ÚVN vede: Bc. Lenkou Gutovou. Ta nastoupila do ÚVN hned po maturitě na Střední zdravotnické škole a pracovala nejdříve na oddělení ortopedie a traumatologie. Po nástupu praxí byla přefazena jako instrumentářka na operační sál, a po mateřské dovolené se stala staniční sestrou na operačním sále ortopedie a traumatologie. Lenka Gutová byla pravděpodobně vůbec první vrchní sestrou v Ústřední vojenské nemocnici, která v roce 1991 prošla výběrovým řízením pro obsazení funkce vrchní sestry na uvedeném

oddělení. Od roku 2000 vykonává funkci hlavní sestry pro celou ÚVN. Rozhovoru se aktivně zúčastnila i tisková mluvčí a vedoucí oddělení marketingu a public relations ÚVN PhDr. Iva Ruskovská.

Co výkon funkce hlavní sestry obnáší?

Mým úkolem je metodicky a koncepčně vést tzv. nelékařské profese, jak se nyní podle dva roky platné nové legislativy v oblasti vzdělávání nazývá skupina pracovníků, dříve označovaná jako střední zdravotnický personál. Původní název zcela zanikl a změnil se na termín nelékařský personál, a já musím přiznat, že se mě do jisté míry dotýká, když se o nás mluví jako o nižším per-

sonálu. Označení „střední“ se nepoužívá proto, že už de facto končí vzdělávání sester na středních zdravotnických školách; v letošním roce vyšly ze škol poslední pouze středoškolsky vzdělané sestry a do praxe nastupují – pokud nějaké vůbec nastupují – sestry, označované titulem „zdravotnický asistent“. To je maturitní obor, jehož absolventi mohou pak dále pokračovat ve studiu na vysoké škole kteréhokoli typu. Napříště bude konečná kvalifikace sestry získávána pouze na vysokých školách; prvním stupněm je akademický titul bakaláře, ale téměř všechny posluchačky pokračují dále ve studiu, takže do praxe budou přicházet absolventky magisterského studia. Sečteme-li pak léta vzdělávání sester, které jsou už

Slavnostní předání mezinárodního certifikátu kvality (JCI) v ÚVN Praha, leden 2005

ve praxi a doplňují si nyní takto v dalším studiu svou kvalifikaci, pak délka jejich přípravy k výkonu profese je vlastně časově obsažnější, než u lékařů, kteří studují šest let a pak své odborné vzdělání po dalších šest let zvyšují formou atestací: v některých případech trvalo studium sester téměř dvanáct let!

Po vstupu do EU byly sladěny vzdělávací programy, takže výkon profese zdravotní sestry je dnes v podstatě „volným“ povoláním a kvalifikované sestry jsou zaměstnatelné po celém světě.

Kromě zmíněného metodického a koncepčního vedení nelékařského personálu ještě také přímo řídím několik úseků. Jedním z nových oddělení, jež bezprostředně podléhá mému řízení, je od letošního roku oddělení sociální péče. To je ve zdravotnických zařízeních novinka, protože teprve od letoška platí nový zákon o sociálních službách. Jeden z jeho paragrafů umožnil zdravotnickým zařízením zřídit takové oddělení, v němž pracují jenom sestry. My jsme toto oddělení vybudovali podle požadavku našeho zřizovatele, tj. Ministerstva obrany ČR, k zajištění péče o válečné veterány a vojáky ve výslužbě. Zřízená lůžka jsou už obsazena – potřebovali bychom jich mnohem víc.

Nejdříve zdánlivě banální otázka: máte v ÚVN dostatek onoho někdejšího středního zdravotnického personálu, tj. zdravotních sester na jednotlivých odděleních?

Bohužel ne. Jsem samozřejmě zklamána tím, že nám v současné době chybí nejen sestry, ale i nižší zdravotnický personál (sanitáři a pomocní pracovníci). Částečně argumentujeme tím, že jsme obecně (tj. jak mladí lékaři,

tak sestry) nedostatečně honorováni. Platový průměr, jak je publikován v tisku, představuje právě jen průměrnou výši odměn, protože do něj jsou při výpočtu zařazeni i ti, kteří pracují mnoho let na vysokých postech, čímž se průměrná částka pochopitelně zvyšuje. Navíc je obraz zkreslen tím, že do průměru sester jsou zahrnuti i částky, vyplacené jim za odsouzené přesčasové služby. Kdybychom tyto částky od uvedeného součtu odečetli, průměr by výrazně poklesl. Z pozice zaměstnavatele se snažíme nabízet nově získávaným pracovníkům maximum výhod; jednotlivá zdravotnická zařízení se v tom dokonce předhánějí – třeba náborovými příplatky. Ale tento problém je nejen v Praze, nýbrž – jak se zdá – i po celé ČR podstatně závažnější, a zasluhoval by si řešení na úrovních, na které my sami nedosáhneme. Můžeme ovšem situaci do jisté míry ovlivnit komunikací s profesními organizacemi (ministerstvo zdravotnictví, odborové organizace atd).

Lze říci, že v Praze chybí stovky sester: otevřete-li dnes Zdravotnické noviny, uvidíte celoplošné náborové inzeráty všech fakultních nemocnic. Myslím si, že zatím je řešení možné nalézt jen v redukci péče, což se samozřejmě nelíbí zřizovatelům, neboť to do nemocnic přináší snížené příjmy; pak jde o „nekonečný příběh“, resp. o začarovaný kruh. Osobně si myslím (je to ovšem názor k diskusi), že řešení by mohla přinést i redukce zdravotnických zařízení. Uvažujeme: zájem o profesi má klesající tendenci; do zdravotnictví se mladí lidé neženou. Jedním z možných důvodů je podle mého soudu ještě stále nízký kredit profese: podle informací z mezinárodní organizace JCI (JOINT COMMISSION INTERNATIONAL) má profese sestry ve Spojených státech daleko vyšší kredit a prestiž; na tomto nepříznivém stavu se podílíme i my sami. Souvisí to nejen s obecným přístupem ke vzdělání, ale i s nastavením pohledu pacientů i našich kolegů lékařů. Stěží lze tedy očekávat vzrůst počtu kvalifikovaných absolventů zdravotnických škol...

Kolem přesčasových hodin ve zdravotnictví se svého času odehrály jistě spory. Jak to všechno dopadlo?

To je problém dosud nevyřešený. U sester bylo řešení jednodušší, protože my jsme byly zvyklé pracovat ve vícesměnném nepřetržitém provozu, takže stačilo dořešit diferenciaci mezi sálovými a anesteziologickými sestrami a laboranty; s předstihem jsme doplnili stavy personálu. Složitější je to u lékařů: pokud by měli v budoucnu přejít na nepřetržitý provoz, bylo by nezbytné doplnit personální stavy, a na to v současné době ve většině zdravotnických zařízení nejsou vhodné prostředky. Nepokládám za opodstatněné názory, že by byla narušena kontinuita péče, čímž mnozí lékaři v tisku argumentují. Sestry se přece také střídají u pacienta a také si navzájem předávají informace, a kontinuita péče tím v žádném případě narušena není. Jde především o organizaci práce a o otázku počtu odborných pracovníků ve směnách.

Zřejmě jsou tedy ještě pořád oprávněné stesky na skutečnost, že těžká a nesmírně zodpovědná práce nemocničních sester je zásadně odměňována nedostatečně. Změnilo se v tom ohledu vůbec něco k lepšímu?

Myslím, že management zdravotnických zařízení by rád přidal nejen sestrám, ale i mladým lékařům, ale bohužel sem zasahuje „vyšší moc“: shora přichází příkaz, že je nutné nezávisle na hospodářských výsledcích nemocnice zvýšit platy všem, což pak znamená celý stav hospodaření nemocnice.

Využíváte u Vás i sestry ze Slovenska?

Ano. Ale v současné době se slovenské sestry začínají houfně vracet domů, protože se patrně zlepšuje stav ve slovenském zdravotnictví; už se také zřejmě nevyplácí hradit cestovní náklady, a jistou roli hraje i odloučení od rodiny a přátel. Slovenské zdravotnictví rádo absorbuje sestry, které u nás prošly akreditovaným zařízením. A navíc: hodnota české a slovenské koruny už se tolik neliší...

(ed)

Pokračování rozhovoru s hlavní sestrou ÚVN si přečtete v říjnovém čísle VELESLAVÍNA 39